

Објаснувањето на идејата за создавање на "Република Илирида", секогаш лежеше во наводното незадоволство од положбата во која се наоѓаат Албанците.

Оваа идеја секогаш се активира пред клучни моменти за нашава држава. Се активира и сега, кога преговорите со Грција се доведени под знак прашање. Во ситуација кога за името на државата се изродија еден куп кумови, и кога секој типова на свое име за Македонија, промоторите на "Илирида" решија да ни смислат ново име "Македонија-Илирида".

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

Повторно се буди идејата за создавање на "Република Илирида", иако рака на срце таа и никогаш не била заспана. Од 1992 година, кога од страна на струшкиот разгранок на ПДП беше промовирана т.н. автономна "Република Илирида", до ден денес одредени претставници на албанскиот блок наоѓаат моменти кога неа ќе ја активираат. Објаснувањето за оваа иницијатива секогаш лежеше во наводното незадоволство од положбата во која се наоѓаат Албанците. Факт е и дека тие постојано го држат народот под некаква тензија, а тој, пак, стравува од помислата дека ситуацијата ќе ескалира доколку не се реализираат нивните барања. На крајот на краиштата, и за декларативното залагање за уставно прередување на државата се одговара пред институциите на системот.

Деновиве, во Тетово, првиот претседател на ПДП, Невзат Халили, познат по своето отворено залагање за формирање на "Република Илирида", заедно со уште неколкумина делегати го официјализираа т.н. "Собрание на Илирида". Нивните барања се идентични со оние кои Албанците во Македонија ги провлекуваат од деведесеттите години на минатиот век, кога македонската полиција уапси неколкумина поранешни функционери на ПДП, со образложение дека подготвуваат вооружено востание на Албанците од Македонија. Сепак, настаните ескалираа со воору-

НЕВЗАТ ХАЛИЛИ, Т.Н. ПРЕТСЕДАТЕЛ НА "РЕПУБЛИКА ИЛИРИДА"

РЕДЕФИНИРАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА ВО "УНИЈА НА МАКЕДОНЦИТЕ И НА АЛБАНЦИТЕ"

жените дејства во 2001 година. Тогаш, Албанците со пушка в рака ги бараа наводно своите права, иако многу добро знаеме што тие бараа. Охридскиот Рамковен договор, подоцна преточен во "Мајскиот", па во "Мартовски" договор, се потврда за тоа што сакаа Албанците од Република Македонија.

Халили е познат ултранационалист, кој уште од 2003 година се наоѓа на црната листа на САД и на ЕУ. Во неговото досие е забележано дека во 2002 година, во Приштина е уапсен поради неговите активности околу паравоената "Армија на Илирида". Тогаш КФОР соопшти дека го уапсиле бидејќи се обидува да ги обнови воените дејства во Македонија за да ја попречи предизборната кампања во 2002 година. Денес, во ситуација кога за името на др-

жавата се изродија еден куп кумови, и кога секој типова на свое име за Македонија, промоторите на "Илирида" повторно се активираа и решија да ни смислат ново име "Македонија-Илирида". Сè ова го наметнува прашањето што ќе се случува во иднина со Република Македонија, односно дали активирањето на "Илирида" ни најавува нешто друго.

ДЕКЛАРАЦИЈА

Декларацијата за "Собрание на Република Илирида" за Халили е втора етапа по референдумот за автономија во 1992 година. Декларацијата ќе биде доставена до домашните институции и до меѓународните претставници во земјава, а Халили потенцира дека глав-

Во соопштението на Албанското национално движење Илирида (АНДИ), кое во август 2007 година беше испратено до медиумите, беа наведени заклучоци од т.н. "собрание на Република Илирида":

1. Сегашната Македонија да се прогласи за Федерална Република Македонија. Внатрешното уредување да се прогласи за унија на два рамноправни народа, односно Унија на Република Илирида и Македонија.

2. Државната заедница да добие дводомен парламент со пропорционална застапеност на двата народа.

3. На територијата на целата држава да има два официјални службени јазици: албанскиот, македонскиот и англискиот како комуникативен.

4. Насекаде во централните и во локалните органи на Унијата на Илирида и Македонија да се веат албанското и македонското знаме.

5. Федералната Република Македонија да има посебно знаме за кое знаме ќе се договарат двете Републики.

6. Претседателот на Федерална Република Македонија да се избира на секои четири (4) години, при што би се менувал по принцип на ротација, две години таа функција да ја извршува Албанец, а преостанатите две години Македонец, под услов претседателот да ги познава двата службени јазици и задолжително англискиот како комуникативен.

7. Двата државни етнитета да имаат своја армија, полиција и судство.

8. Меѓусебните граници да се определат во текот на создавањето на Унијата".

на цел на Собранието е подобрување на статусот на Албанците и формирање на државна унија, која би се нарекла "Македонија-Илирида".

"Ние бараме Албанците да бидат дел од суверенитетот и Македонија да се основа на два главни столба - македонскиот и албанскиот народ. Бараме да се рedefинира Македонија како унија или како заедница на Македонците и Албанците и името, во иднина, да биде 'Македонија-Илирида', име кое до некаде е прифатливо и за грчката страна. Ние ова барање не го поставуваме за

'атер' на Грците, туку во интерес на Албанците и на сите кои живеат во Македонија. Ние рековме дека ги признаваме постојните граници на Република Македонија", изјави Халили, при што посочи дека ниту охридскиот Рамковен договор не успеал да ги исполни барањата на Албанците. Поради тоа, според него, рedefинирањето на Република Македонија е најдобро решение. Халили истакна дека двајца пратеници од Собранието на Република Македонија ја поддржуваат иницијативата, не ги откри нивните имиња, но вели дека едниот е од Струга, а вториот од Куманово. Јавниот обвинител Љупчо Шврговски оценува дека повиците на Халили за уставно преуредување на државата сè уште се во рамките на декларативност, но дека со внимание ќе следат како сè тоа ќе се развива.

"Секако дека ќе оформиме предмет да ги испитаеме наводите за овој случај, а исто така и тетовското Јавно обвинителство ќе го повика Халили на разговор. Сè ова повеќе ми личи на политички памфлет, во кој нема некоја посериозна закана за уривање на уставниот поредок на Македонија. Во него не постои повик за примена на сила, за понасилан пат да се менува уставниот поредок на државата и засега нема некакви позначајни активности, но во секој случај Обвинителството ќе го следи овој случај", изјави Шврговски.

Албанските партии не можат да коментираат, бидејќи сè уште немаат изградено партиски став.

АВТОНОМИЈА

Инаку, идејата за "Илирида" беше потенцирана и пред референдумот за територијална поделба, организиран во 2004 година, доколку тој успее. Тогаш Халили изјави:

"Не е исклучена можноста Албанците да се реорганизираат и да излезат со барање за автономија. Дали ќе ја нарекуваме автономија на Албанците, специјален статус или конфедерација, не е важно. Важно е Македонија да се дефинира како заедница на две рамноправни држави 'Република Македонија и Албанска република'".

Прогласување на "Република Илирида" и федерализација на Македонија

промовираше и Албанското национално движење Илирида (АНДИ). Во анонимното соопштение испратено до медиумите (август 2007 година), беше наведено дека нарушените права на Албанците, кои се "граѓани од трет ред" се причина за федерално преуредување. Како што беше соопштено, движењето за "Република Илирида" е основано на 7 мај 2004 година во Слатино, Тетовско, а првото "Собрание" на движењето е одржано точно една година подоцна, на 7 мај 2005 година во Пршовце, Тетовско. На него присуствувале 78 делегати од сите градови и претставници од неколкуте села "кои не се во границите на 'Република Илирида'". Во соопштението, покрај ставовите за федерализација на Македонија, движењето наведе и дека има "претседател, влада и сенат", во сенка, карта на внатрешни граници, како и устав на "Република Илирида". Движењето ги повикува пратениците Албанци да го напуштат Собранието и да прогласат "парламент на Република Илирида" во Тетово. Сите Албанци вработени во државната администрација беа повикани да ги напуштат работните места и да дојдат во "матичната Република". Беше упатен и повик до сите вработени на подрачјето на т.н. "Република Илирида", да ги напуштат работните места сè додека таа не се конституира. "До конечната разврска, територијата на "Република Илирида" ќе ја контролирале со сопствени одбранбени трупи и внатрешна контрола.

Но, албанските апетити се замешаа и во историјата. Албанските историчари го обвинија директорот на Управата за заштита на културното наследство, Паско Кузман, за криење на докази за постоењето на "Илирида".

"Нема Илирида, не постои такво нешто. Од која линија произлегуваат тие изјави дека археолозите, со археолошките ископувања можат да крадат или да обезличуваат или, пак, да фалсификуваат податоци кои ќе излегуваат од архивите на земјата", изјави Паско Кузман.

Иако, идејата за "Илирида" не заживеа до денес, сепак тоа не треба да не радува, напротив, треба да не загрижуваат предупредувањата за новата конфедерација во која би влегла и Македонија.

ADNAN REISEN
STUTT GART

Informacii
od 900 do 2100
Büro Stuttgart
Tel. 0711 / 8 17 78 72
Fax 0711 / 8 17 78 73
Mobil 0171 / 5 46 32 20
www.dautoski.de

FREIBURG
OFFENBURG
KARLSRUHE
STUTT GART
ULM
AUGSBURG
MÜNCHEN
KUMANOVO
SKOPJE
GOSTIVAR
KICEVO
VERBUNDUNG MIT
SPOJUVANJE SO
STRUGA PRILEP
OHRID BITOLA

Adnan Reisen
Büro Kicevo
Tel./Fax: 045 / 228 630
Mobil 075 / 742 721
070 / 711 788
Büro Freiburg
Tel. 0761 / 500 235
Mob. 0170 / 411 76 93
Büro Offenburg
Tel. 0781 / 17 48
Sekoja sreda, petok i nedela
Germanija - MAKEDONIJA
Sekoja sreda, sabota i nedela
Makedonija - GERMANIJA

70469 STUTT GART - Leobenerstr. 33 - FEUERBACH